



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2022
COM(2022) 361 final

2022/0225 (NLE)

Predlog

UREDBA SVETA

o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

V preteklem letu je pri dobavi plina iz Rusije prišlo do številnih motenj, ki jih je mogoče pojasniti le z namernim poskusom, da se energija uporabi kot politično orožje. Rusija je že več let glavna dobaviteljica plina v EU. Lani se je EU za več kot 40 % oskrbe s plinom zanašala na Rusijo. Dobava plina se od začetka vojne stalno zmanjšuje. Pretok plina prek plinovodov iz Rusije znaša manj kot 30 % povprečja prejšnjih let. Dvanajst držav članic je že aktiviralo prvo ali drugo stopnjo krize v skladu s skupno klasifikacijo EU. Ta šok pri dobavi že močno vpliva na ceno plina, ceno električne energije, inflacijo, splošno finančno in makroekonomsko stabilnost EU ter na vse državljane.

Ni razloga za domnevo, da se bo poslabševanje razmer pri dobavi plina ustavilo. EU se danes sooča z dejansko možnostjo, da v katerem koli trenutku pride do popolne in dolgotrajne prekinitve dobave plina iz Rusije. Na to mora biti pripravljena in sprejeti preventivne ukrepe za ublažitev učinkov morebitnih večjih motenj v oskrbi.

EU si zadnje desetletje vztrajno prizadeva za izboljšanje splošne zanesljivosti oskrbe v Uniji, pri čemer je zlasti osredotočena na diverzifikacijo z razvojem infrastrukture in krepitev okvira za zanesljivost oskrbe s plinom. Sedanji okvir je bil zasnovan za odpravljanje kratkoročnih motenj in obravnavanje ekstremnih vremenskih dogodkov in bil sicer pri tem uspešen, vendar še vedno ne zadostuje za obravnavanje zelo negotovih obetov glede oskrbe in velikih trajnih zmanjšanj dobav.

V odziv na povišano tveganje za prihajajočo zimo je EU v zadnjih nekaj mesecih znatno povečala svojo takojšnjo pripravljenost na tako veliko motnjo v oskrbi: v celoti je izkoristila možnosti, ki jih ponuja sedanji pravni okvir, uvedla ukrepe za spodbujanje ponovnega polnjenja skladišč, vzpostavila platformo EU za nakup energije v podporo diverzifikaciji oskrbe s plinom in v okviru načrta REPowerEU z dne 18. maja 2022 napovedala, da bo čim prej odpravila odvisnost od fosilnih goriv iz Rusije. Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 7. aprila 2022 pozval k predstavitvi načrta za nadaljnje zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z energijo v Uniji. Voditelji in voditeljice EU so nato na zasedanju Evropskega sveta 31. maja in 23. junija 2022 pozvali, naj se čim prej poveča pripravljenost na morebitne večje motnje v oskrbi, da bi zagotovili oskrbo z energijo po dostopnih cenah.

Glede na morebitna nadaljnja zmanjšanja dobave s strani Rusije in zaradi potrebe, da se EU skupaj spopade s temi novimi izzivi, je nadaljnje zmanjšanje povpraševanja po plinu ključnega pomena za preprečevanje daljnosežnih negativnih posledic za državljane in gospodarstvo EU. Predlagana uredba vzpostavlja izboljšan okvir za usklajevanje nacionalnih ukrepov za zmanjševanje povpraševanja po plinu. Uvaja tudi možnost, da Komisija razglasi novo stopnjo krize v Uniji, in sicer „stopnjo pripravljenosti na ravni Unije“, ki sproži zavezujočo obveznost zmanjšanja povpraševanja po vsej Uniji in katere cilj je ohraniti zanesljivost oskrbe s plinom. Zavezanost vseh držav članic k zmanjšanju povpraševanja po plinu z ukrepi po lastni izbiri v primeru nadaljnjega poslabšanja razmer pri dobavi, ki bi privedlo do stopnje pripravljenosti na ravni Unije, je ključna za preprečitev znatne gospodarske škode kot posledice nadaljnjih motenj v oskrbi. Skupno in dobro usklajeno zmanjšanje povpraševanja lahko v primeru večjih motenj v oskrbi znatno zmanjša tveganje omejene oskrbe industrijskih panog, ki so ključne za dobavne verige EU in njeno konkurenčnost. Kot je navedeno v sporočilu „Varčujmo s plinom za varno zimo“ z dne 20.

julija 2022, je za državljane in industrijo veliko ceneje, da ukrepajo zdaj, da zmanjšajo povpraševanje, namesto da bi se pozneje soočili z neusklajenimi omejitvami.

Pri določanju količin, za katere bi bilo treba zmanjšati povpraševanje, da bi se zmanjšal učinek motenj v oskrbi, hkrati pa preprečili vsi negativni učinki, bi bilo treba upoštevati, v kakšnem obsegu bi bilo ogroženo povpraševanje po plinu v primeru popolne prekinitve ruske dobave plina. Te količine se lahko porazdelijo sorazmerno med vse države članice na podlagi primerjave z njihovo povprečno porabo v zadnjih petih letih.

Da bi se izognili znatnemu izkrivljanju notranjega trga, do katerega bi lahko prišlo, če se države članice neusklajeno odzovejo na morebitne nadaljnje motnje pri dobavi iz Rusije, je bistveno, da vse države članice ukrepajo čim prej, skupaj in v duhu solidarnosti. Čeprav so morda nekatere države članice bolj izpostavljene učinkom motenj pri oskrbi iz Rusije, bodo negativni učinki prizadeli vse države članice, ki bi morale zato prispevati k omejitvi gospodarske škode zaradi takih motenj. Ta predlog tako odraža načelo energetske solidarnosti, ki ga je Sodišče nedavno potrdilo kot temeljno načelo prava EU¹. Države članice, ki storijo vse, da bi obvladale pomanjkanje plina na svojem ozemlju, bi morale biti upravičene, da v celoti izkoristijo energetske solidarnosti svojih sosed.

Ker pa nekatere države članice zaradi posebnih geografskih ali fizičnih razmer, kot sta slaba povezanost s plinovodi z drugimi državami članicami ali odsotnost take povezanosti, ne morejo sprostiti znatnih količin plina iz plinovodov za porabo v Uniji, predlog vsebuje možnost, da te države članice zahtevajo omejitev svoje obveznosti obveznega zmanjšanja povpraševanja.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Predlagani instrument določa začasne, sorazmerne in izredne ukrepe. Dopolnjuje obstoječe zadevne pobude in zakonodajo EU, ki zagotavlja, da imajo državljani koristi od zanesljive oskrbe s plinom in da so odjemalci zaščiteni pred večjimi motnjami v oskrbi.

Logično gradi na obstoječih pobudah, kot so „REPowerEU“, predlog svežnja ukrepov za razogljičenje trga vodika in plina² ter pobuda „Varčujmo s plinom za varno zimo“. Predlagana pobuda v celoti dopolnjuje zakonodajo EU o zanesljivosti oskrbe s plinom, s katero se je že vzpostavil celovit niz pravil za boljšo zaščito državljanov in podjetij pred prekinitvami oskrbe. Z Uredbo (EU) 2017/1938 so bili med drugim uvedeni načrti za izredne razmere, v skladu s katerimi se morajo države članice pripraviti na različne stopnje krize in načrtovati ukrepe, ki se lahko sprejmejo v primeru stopnje pripravljenosti na nacionalni ravni. Vzpostavljeni so tudi solidarnostni mehanizmi, ki zagotavljajo čezmejno sodelovanje držav članic, da se v primeru motenj v oskrbi zagotovi oskrba z energijo za tiste odjemalce v regiji, ki jo najbolj potrebujejo. Predlog Komisije za sveženj ukrepov za razogljičenje trga z vodikom in plinom vključuje nadaljnje ukrepe za povečanje pripravljenosti na motnje v oskrbi.

Po ruski invaziji Ukrajine je EU oblikovala načrt REPowerEU, da bi čim prej, najpozneje pa do leta 2027, odpravila odvisnost EU od ruskih fosilnih goriv. V ta namen načrt REPowerEU

¹ Sodba v zadevi C-848/19 P (Nemčija proti Poljski).

² Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (COM(2021) 803 final); predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o notranjih trgih plinov iz obnovljivih virov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev) (COM(2021) 804 final).

določa ukrepe, povezane s prihranki energije in energijsko učinkovitostjo, ter predlaga pospešeno uvajanje čiste energije, ki bi nadomestila fosilna goriva v gospodinjstvih, industriji in pri proizvodnji električne energije. V tem okviru predlagana pobuda temelji na orodjih, ki jih EU že ima na voljo, in je v celoti skladna s cilji iz načrta REPowerEU.

Predlog Komisije za sveženj ukrepov za razogljičenje trga z vodikom in plinom³ vključuje nadaljnje ukrepe za povečanje pripravljenosti na motnje v oskrbi, zlasti z revizijo Uredbe (EU) 2017/1938. Poleg tega so bile z nedavno sprejeto Uredbo (EU) 2022/1032 o skladiščenju⁴ uvedene obveznosti skladiščenja v odziv na rusko invazijo Ukrajine, kjer lahko pomanjkanje ponudbe in visoke cene izhajajo ne le iz izpada infrastrukture ali izrednih vremenskih razmer, temveč tudi iz geopolitičnih sprememb, ki lahko vodijo do daljših ali nenadnih motenj v oskrbi. Obveznosti polnjenja skladišč iz Uredbe (EU) 2022/1032 prispevajo k ohranjanju zanesljivosti oskrbe s plinom za zimo 2022–2023.

Vendar obstoječa pravila o zanesljivosti oskrbe s plinom niso v celoti prilagojena izzivom v zvezi z zanesljivostjo oskrbe z energijo, s katerimi se trenutno soočamo, ki so takšne narave in obsega, da je takojšnja pripravljenost bistvenega pomena, da se preprečijo resne gospodarske in socialne posledice večjih motenj v oskrbi. Evropski svet je zato v sklepih z dne 31. maja in 23. junija 2022 pozval, naj se priprave na nadaljnje motnje v oskrbi s plinom začnejo čim prej in zlasti naj se omogoči tesnejše usklajevanje z državami članicami in med njimi.

Sporočilo „Varčujmo s plinom za varnejšo zimo“, sprejeto 20. julija 2022, določa orodja, ki jih Evropa že ima na voljo za usklajeno zmanjšanje povpraševanja, in nadaljnje ukrepe, ki so potrebni, da bo Evropa pripravljena na prekinitve ali motnje oskrbe. Predlagana pobuda je odziv na povišana tveganja, ki so posledica ruske vojne proti Ukrajini, in v celoti dopolnjuje obstoječa pravila o zanesljivosti oskrbe. Določa nova pravila za usklajena zmanjšanja povpraševanja in uvaja novo stopnjo pripravljenosti na ravni Unije. Čeprav Komisija že ima možnost, da razglasi izredne razmere na ravni Unije, obstoječa zakonodaja trenutno ne omogoča, da bi razglasila stopnjo pripravljenosti na ravni Unije. Vendar sedanje stanje kaže, da je takšna stopnja pripravljenosti lahko koristna za zagotovitev, da vse države članice sprejmejo potrebne preventivne ukrepe, da bi preprečile izredne razmere pri oskrbi z energijo.

Ta predlog za instrument, ki omogoča usklajeno pripravljenost na krize z uvedbo boljših pravil za usklajevanje za zmanjšanja povpraševanja in z ustvarjanjem možnosti za uvedbo obveznih zmanjšanj povpraševanja po plinu po vsej Uniji, zato dopolnjuje obstoječe instrumente, ohranja zanesljivost oskrbe s plinom in zagotavlja usklajevanje ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po EU.

• **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Ta predlog je izreden ukrep, ki se bo uporabljal za omejeno obdobje in je skladen s širšim nizom pobud za povečanje energetske odpornosti Unije in pripravo na morebitne izredne razmere. Predlog je tudi v celoti skladen s pravili o konkurenci in tržnimi pravili, saj so delujoči čezmejni energetski trgi ključni za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe v razmerah pomanjkanja oskrbe. Ustrezna pravila v predlogu zagotavljajo, da nacionalni ukrepi ne ovirajo

³ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (COM(2021) 803 final); predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o notranjih trgih plinov iz obnovljivih virov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev) (COM(2021) 804 final).

⁴ Uredba (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi uredbe (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L 173, 30.6.2022, str. 17).

konkurence ali ogrožajo celovitosti notranjega trga. Zagotavljanje bolj usklajenega zmanjšanja povpraševanja je tudi v skladu s cilji zelenega dogovora Komisije.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Pravna podlaga tega instrumenta je člen 122(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU).

Trenutno pomanjkanje oskrbe s plinom pomeni hudo težavo pri oskrbi z energentom v skladu s členom 122. Voditelji in voditeljice EU ter Komisija so že v poletnih mesecih ugotovili, da so nujno potrebni dodatni ukrepi za bolj usklajeno ukrepanje, da bi bili bolj pripravljeni na morebitne nadaljnje motnje v oskrbi s plinom v prihajajoči zimi. Ukrepi v okviru tega instrumenta omogočajo vsem državam članicam, da se usklajeno pripravijo na morebitne nadaljnje težave pri oskrbi. Zato je utemeljeno, da predlagani instrument temelji na členu 122(1) PDEU.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Načrtovani ukrepi te pobude so popolnoma v skladu z načelom subsidiarnosti. Zaradi obsega in znatnega učinka nadaljnjih zmanjšanj dobave plina s strani Rusije je potrebno ukrepanje na ravni EU. Potreben je usklajen pristop z zmanjšanjem povpraševanja po vsej Uniji v duhu solidarnosti, da se čim bolj zmanjša tveganje morebitnih večjih motenj v zimskih mesecih, ko bo poraba plina večja in ko se bodo morale države članice delno zanašati na plin, shranjen v sezoni polnjenja zmogljivosti.

Glede na neprecedenčno naravo krize v oskrbi s plinom, njene čezmejne učinke in raven povezanosti notranjega energetskega trga EU je ukrepanje na ravni Unije upravičeno, saj države članice tveganja hudih gospodarskih težav, ki bi bile posledica povišanj cen ali znatnih motenj v oskrbi, ne morejo zadovoljivo in usklajeno obravnavati same. Samo ukrepi EU, ki temeljijo na duhu solidarnosti med državami članicami, lahko zagotovijo, da motnje v oskrbi ne bodo povzročile trajne škode za državljane in gospodarstvo.

Zaradi njegovega obsega in učinkov se lahko ta ukrep lažje izvede na ravni Unije, zato lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5 Pogodbe o Evropski uniji.

• Sorazmernost

Pobuda je skladna z načelom sorazmernosti. Spada v področje uporabe člena 122(1) PDEU. Ukrep politike je sorazmeren z razsežnostjo in naravo opredeljenih težav ter doseganjem zastavljenih ciljev.

Glede na geopolitične razmere brez primere ter veliko grožnjo za državljane in gospodarstvo EU je jasno, da je potrebno usklajeno ukrepanje. Zato predlog ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev, ki so določeni v tem instrumentu. Predlagani ukrepi se štejejo za sorazmerne in v največji možni meri temeljijo na obstoječih pristopih, kot so obstoječe stopnje krize in načrti za izredne razmere, pripravljeni v skladu z Uredbo (EU) 2017/1938.

Ta predlog določa končni rezultat, ki ga je treba doseči s postopkom za določitev pravno zavezujoče obveznosti zmanjšanja povpraševanja po energiji za države članice, hkrati pa daje državam članicam popolno avtonomijo pri izbiri najučinkovitejših sredstev za izpolnjevanje te

obveznosti v skladu z njihovimi nacionalnimi posebnostmi in ukrepi, ki so že predvideni v nacionalnih načrtih za izredne razmere.

- **Izbira instrumenta**

Glede na razsežnost energetske krize in obseg njenih socialnih, gospodarskih in finančnih posledic Komisija meni, da je primerno ukrepati z uredbo, ki ima splošno področje uporabe in se lahko začne takoj neposredno uporabljati. To bi privedlo do hitrega, enotnega in vseevropskega mehanizma sodelovanja.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Posvetovanja z deležniki**

Zaradi politične občutljivosti predloga in nujnosti priprave predloga, da bi ga Svet lahko pravočasno sprejel, ni bilo mogoče izvesti posvetovanja z deležniki.

- **Temeljne pravice**

Ni ugotovljenega negativnega učinka na temeljne pravice. Ukrepi v okviru tega instrumenta ne bodo vplivali na pravice odjemalcev, ki so določeni kot zaščiteni v skladu z Uredbo (EU) 2017/1938, vključno z vsemi gospodinjskimi odjemalci. Instrument bo omogočil zmanjšanje tveganj, povezanih s pomanjkanjem plina, ki bi sicer pomembno vplivalo na gospodarstvo in družbo.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Za ta predlog niso potrebna dodatna sredstva iz proračuna EU.

5. DRUGI ELEMENTI

Ni relevantno.

Predlog

UREDBA SVETA**o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 122(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Ruska federacija, ki je glavni zunanji dobavitelj plina Unije, je začela vojaško agresijo proti Ukrajini, pogodbenici Energetske skupnosti. Zaradi stopnjevanja ruske vojaške agresije proti Ukrajini od februarja 2022 se je dobava plina izrazito zmanjšala, in sicer z namernim poskusom uporabe plina kot političnega orožja. Pretok plina iz Rusije prek Belorusije se je ustavil, dobava prek Ukrajine pa se stalno zmanjšuje. Skupni pritok plina iz Rusije zdaj znaša manj kot 30 % povprečja v obdobju 2016–2021. To zmanjšanje dobave je privedlo do zgodovinsko visokih in nestanovitnih cen energije, kar prispeva k inflaciji in ustvarja tveganje za nadaljnji upad gospodarske rasti v Evropi.
- (2) Zaradi teh razmer je Unija 18. maja 2022 oblikovala načrt REPowerEU⁵, da bi čim prej, najpozneje pa do leta 2027, odpravila odvisnost Unije od ruskih fosilnih goriv. V ta namen načrt REPowerEU določa ukrepe, povezane s prihranki energije in energijsko učinkovitostjo, ter predlaga pospešeno uvajanje čiste energije, ki bi nadomestila fosilna goriva v gospodinjstvih, industriji in pri proizvodnji električne energije.
- (3) Unija je sprejela nadaljnje ukrepe za povečanje pripravljenosti na motnje v oskrbi s plinom. Uredba (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta⁶ je bila sprejeta, da bi se zagotovilo polnjenje podzemnih skladišč za prihajajočo zimo.
- (4) Poleg tega je Komisija februarja 2022 in maja 2022 opravila poglobljene preglede vseh nacionalnih načrtov za izredne razmere in tesno spremljala stanje na področju zanesljivosti oskrbe. Ukrepi, sprejeti od februarja 2022, so bili zasnovani tako, da bi lahko do leta 2027 v celoti opustili uporabo ruskega plina in zmanjšali tveganja, ki izhajajo iz nadaljnjih večjih motenj v oskrbi.
- (5) Vendar nedavno stopnjevanje motenj v dobavi plina iz Rusije kaže na veliko tveganje, da bo v bližnji prihodnosti nenadno in enostransko prišlo do popolne prekinitve ruske dobave plina. Unija bi zato morala predvideti takšno tveganje in se v duhu solidarnosti pripraviti na možnost, da v katerem koli trenutku pride do popolne prekinitve dobave

⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Načrt REPowerEU (COM(2022) 230 final).

⁶ Uredba (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta^[1] z dne 29. junija 2022 o spremembi uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L 173, 30.6.2022, str. 17).

plina iz Rusije. Potrebno je takojšnje proaktivno ukrepanje, da se predvidijo nadaljnji ukrepi za omejevanje dobave in okrepi odpornost Unije na prihodnje pretrse. Z usklajenim ukrepanjem na ravni Unije se lahko prepreči huda škoda za gospodarstvo in državljane zaradi morebitne prekinitve dobave plina.

- (6) Sedanji pravni okvir za zanesljivost oskrbe s plinom, določen z Uredbo (EU) 2017/1938⁷, ne obravnava v zadostni meri motenj v zvezi z večjim dobaviteljem plina, ki trajajo več kot 30 dni. Manjkajoči pravni okvir za take motnje povzroča tveganje neusklajenega ukrepanja držav članic, kar lahko ogrozi zanesljivost oskrbe v državah članicah, ki mejijo druga na drugo, ter dodatno obremeni industrijo in potrošnike Unije.
- (7) Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 7. aprila 2022 o sklepih z zasedanja Evropskega sveta z dne 24.–25. marca pozval k predstavitvi načrta za nadaljnje zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z energijo v Uniji. Evropski svet je na zasedanju 31. maja in 23. junija 2022 od Komisije zahteval, da pripravi predloge za povečanje pripravljenosti na morebitne večje motnje v oskrbi, da bi se zagotovila oskrba z energijo po dostopnih cenah.
- (8) Člen 122(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije Svetu omogoča, da, na predlog Komisije in v duhu solidarnosti med državami članicami, odloči o ukrepih, ki ustrezajo gospodarskim razmeram, zlasti ob hudih težavah pri oskrbi z nekaterimi proizvodi, zlasti na področju energetike. Tveganje popolne prekinitve dobave ruskega plina do konca tega leta, kot je opisano zgoraj, predstavlja takšne razmere.
- (9) Glede na neposredno tveganje motenj v oskrbi Unije s plinom bi morale države članice ukrepe za zmanjšanje povpraševanja sprejeti zdaj, pred zimsko sezono. Takšno prostovoljno zmanjšanje povpraševanja bi zlasti prispevalo k napolnitvi skladiščnih zmogljivosti, ki tako ob koncu zime ne bi bile izčrpane, kar bi omogočilo obvladovanje morebitnih hladnih obdobj februarja in marca 2023 ter olajšalo napolnitev skladišč za zagotovitev ustrezne ravni zanesljivosti oskrbe za zimo 2023–2024. Zmanjšanje povpraševanja po plinu bo pripomoglo tudi k zagotavljanju zadostne oskrbe in znižanju cen, kar bo koristilo potrošnikom EU. Zato bi ukrepi za zmanjšanje povpraševanja, sprejeti na ravni Unije, koristili vsem državam članicam, saj bi se zmanjšalo tveganje večjih učinkov na njihova gospodarstva.
- (10) Pri priporočenem zmanjšanju povpraševanja bi bilo treba upoštevati količine potrebnega plina, pri katerih bi v primeru popolne prekinitve ruske oskrbe s plinom obstajalo tveganje, da ne bodo dobavljene. Količina zmanjšanja bi se morala porazdeliti sorazmerno med vse države članice na podlagi primerjave z njihovo povprečno porabo v zadnjih petih letih.
- (11) Da bi lahko hitro obravnavali posebne probleme potekajočega in pričakovanega hitrega stopnjevanja nezadostne oskrbe s plinom in preprečili izkrivljanja med državami članicami, bi morala biti Komisija pooblaščen, da po posvetovanju z zadevnimi rizičnimi skupinami in koordinacijsko skupino za plin (v nadaljnjem besedilu: KSP), ustanovljeno z Uredbo (EU) 2017/1938, ter ob upoštevanju stališč držav članic, izraženih v zvezi s tem, razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije, v kolikor bi bili ukrepi za prostovoljno zmanjšanje povpraševanja nezadostni za obravnavanje resnih težav pri oskrbi. Trem ali več pristojnim organom držav članic, ki

⁷ Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010.

so razglasile stopnjo pripravljenosti na nacionalni ravni, bi bilo treba omogočiti, da od Komisije zahtevajo, da razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije.

- (12) Stopnja pripravljenosti na ravni Unije bi morala služiti kot stopnja krize, specifična za Unijo, ki sproži obvezno zmanjšanje povpraševanja. Ta stopnja ne bi smela imeti pravnega učinka na nacionalne stopnje krize iz člena 11(1) Uredbe (EU) 2017/1938. Prostovoljni ukrepi sami po sebi morda ne bodo zadostovali za zagotovitev zanesljivosti oskrbe in delovanja trga. Zato bi bilo treba vzpostaviti nov instrument, ki bi uvedel možnost obveznega zmanjšanja povpraševanja po plinu za vse države članice. Delovati bi moral začeti dovolj zgodaj pred jesenjo. Po razglasitvi stopnje pripravljenosti na ravni Unije bi morale biti vse države članice obvezane zmanjšati svojo porabo plina v vnaprej določenem obdobju. Pri določanju, v kakšnem obsegu je treba zmanjšati povpraševanje, bi bilo treba upoštevati, v kakšnem obsegu bi bila ogrožena zadostitev potreb po plinu v primeru popolne prekinitve ruske dobave plina, ter v celoti upoštevati prostovoljno zmanjšanje povpraševanja, ki je že bilo doseženo v istem obdobju. Količina zmanjšanja se lahko porazdeli sorazmerno med vse države članice na podlagi primerjave z njihovo povprečno porabo v zadnjih petih letih. Pri določanju količin in trajanja obveznega zmanjšanja povpraševanja bi bilo treba upoštevati tudi ravni napolnjenosti skladišč, kot se poročajo na podlagi člena 6d(1) Uredbe (EU) 2017/1938, napredek v zvezi z diverzifikacijo virov plina, vključno z oskrbo z utekočinjenim zemeljskim plinom (v nadaljnjem besedilu: UZP), ter razvoj na področju zamenljivosti goriv.
- (13) V zvezi z znatnim izkrivljanjem notranjega trga, do katerega bi lahko prišlo, če se države članice neusklajeno odzovejo na morebitne ali dejanske nadaljnje motnje pri dobavi iz Rusije, je bistveno, da v duhu solidarnosti vse države članice zmanjšajo svoje povpraševanje po plinu. Zato bi morale vse države članice doseči enake prostovoljne in obvezne cilje glede zmanjšanja povpraševanja. Čeprav so morda nekatere države članice bolj izpostavljene učinkom motenj pri oskrbi iz Rusije, bodo negativni učinki prizadeli vse države članice, zato bi morale vse države članice prispevati k omejitvi gospodarske škode zaradi takih motenj, bodisi s sprostitev dodatnih količin plina iz plinovodov ali tovorov UZP, ki jih lahko uporabijo države članice z znatnim pomanjkanjem plina, bodisi zaradi pozitivnega učinka na cene plina, ki ga bo verjetno imelo zmanjšanje povpraševanja, ali pa s preprečevanjem izkrivljanja trga zaradi neusklajenih, nasprotujočih si ukrepov za zmanjšanje povpraševanja. Ta uredba tako odraža načelo energetske solidarnosti, ki ga je Sodišče nedavno potrdilo kot temeljno načelo prava EU⁸.
- (14) Vendar nekatere države članice zaradi posebnih geografskih ali fizičnih razmer, kot sta slaba povezanost s plinovodi z drugimi državami članicami ali odsotnost take povezanosti, ne morejo sprostiti znatnih količin plina iz plinovodov za porabo v drugih državah članicah. Tem državam članicam bi bilo zato treba omogočiti, da zahtevajo delno odstopanje od zahteve glede obveznega zmanjšanja povpraševanja. Komisija bi morala pri preverjanju pogojev za uporabo odstopanja upoštevati, ali zadevna država članica v celoti uporablja svoje povezovalne plinovode in v največjem možnem obsegu uporablja obrate za UZP za preusmerjanje plina v druge države članice v duhu solidarnosti. Komisija bi morala tudi spremljati skupno porabo plina in uporabo povezovalnih plinovodov ter obratov za UZP.

⁸

Sodba v zadevi C-848/19 P (Nemčija proti Poljski).

- (15) Države članice bi morale imeti možnost, da same izberejo ustrezne ukrepe za doseganje obveznega zmanjšanja povpraševanja. Države članice bi morale pri opredeljevanju ustreznih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja in prednostnem razvrščanju skupin odjemalcev uporabiti ukrepe, opredeljene v sporočilu „Varčujmo s plinom za varnejšo zimo“ z dne 20. julija 2022. Države članice bi morale zlasti razmisliti o ekonomsko učinkovitih ukrepih, kot so dražbe ali javni razpisi, s katerimi lahko države članice spodbudijo zmanjšanje porabe na ekonomsko učinkovit način. Ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni, lahko vključujejo tudi finančne spodbude ali nadomestila za prizadete udeležence na trgu.
- (16) Vsi ukrepi držav članic za doseganje obveznega zmanjšanja povpraševanja bi morali biti nujni, jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, nediskriminatorni in preverljivi, ne bi smeli neupravičeno izkrivljati konkurence ali pravičnega delovanja notranjega trga plina ter ne bi smeli ogroziti zanesljivosti oskrbe s plinom drugih držav članic ali Unije. Ker lahko netržni ukrepi, kot so tisti iz Priloge VIII k Uredbi (EU) 2017/1938, še posebej škodujejo zanesljivosti oskrbe s plinom in notranjemu trgu, bi se morale države članice zanašati na tržne mehanizme. Upoštevati je treba tudi interes zaščitene odjemalcev, da imajo zjamčeno neprekinjeno oskrbo s plinom.
- (17) Za zagotovitev usklajenega izvajanja ukrepov za zmanjšanje povpraševanja bi morale države članice zagotoviti redno sodelovanje znotraj vsake rizične skupine, kot so določene v Prilogi I k Uredbi (EU) 2017/1938. Države članice se lahko same dogovorijo o ukrepih za usklajevanje, ki so najprimernejši za določeno regijo. Komisija in KSP bi morali imeti pregled nad nacionalnimi ukrepi, ki jih izvajajo države članice, ter deliti dobre prakse za usklajevanje ukrepov znotraj rizičnih skupin. Države članice bi morale za usklajevanje svojih ukrepov po potrebi uporabiti tudi druge organe, na primer na sestankih generalnih direktorjev nacionalnih ministrstev za energijo,
- (18) Za zagotovitev, da nacionalni načrti za izredne razmere odražajo prostovoljno ali obvezno zmanjšanje povpraševanja iz te uredbe, bi moral pristojni organ vsake države članice sprejeti potrebne ukrepe za posodobitev nacionalnega načrta za izredne razmere do 31. septembra 2022. V posodobitvi nacionalnega načrta za izredne razmere bi bilo treba navesti, kako so bili uporabljeni ukrepi, predlagani v sporočilu „Varčujmo s plinom za varnejšo zimo“ z dne 20. julija 2022. Glede na kratek rok za posodobitev se postopki usklajevanja v skladu s členom 8, točke 6 do 11, ne bi smeli uporabljati. Vendar bi se morale države članice o posodobitvi načrtov za izredne razmere posvetovati z drugimi državami članicami. Komisija bi morala sklicati KSP, rizične skupine ali druge ustrezne organe, da bi razpravljali o morebitnih vprašanjih, povezanih z ukrepi za zmanjšanje povpraševanja.
- (19) Redno in učinkovito spremljanje in poročanje sta bistvena za ocenjevanje napredka, doseženega v državah članicah pri izvajanju ukrepov za prostovoljno in obvezno zmanjšanje povpraševanja, ter za merjenje socialnih in gospodarskih učinkov ukrepov, pa tudi učinkov na zaposlenost. Pristojni organ vsake države članice ali drug subjekt, ki ga imenuje država članica, bi moral spremljati doseženo zmanjšanje povpraševanja na svojem ozemlju in o rezultatih redno poročati Komisiji. KSP bi morala Komisiji pomagati pri spremljanju obveznosti zmanjšanja povpraševanja.
- (20) Da se prepreči znatna gospodarska škoda za Unijo kot celoto, je ključno, da vsaka posamezna država članica zmanjša svoje povpraševanje med trajanjem stopnje pripravljenosti. To bo zagotovilo, da bo plina dovolj za vse, tudi pozimi. [Zmanjšanje povpraševanja po vsej Uniji](#) je zato izraz načela solidarnosti, zapisanega v Pogodbi.

Zato je upravičeno tudi, da Komisija strogo nadzoruje, ali države članice izvajajo obvezno zmanjšanje povpraševanja. Če Komisija ugotovi tveganje, da država članica morda ne bo mogla izpolniti obveznosti obveznega zmanjšanja povpraševanja v skladu s členom 5, bi morala biti pooblaščen, da od države članice zahteva, da predloži načrt, v katerem določi strategijo in ukrepe za učinkovito izpolnitev obveznosti obveznega zmanjšanja povpraševanja. Država članica bi morala ustrezno upoštevati vse pripombe in predloge Komisije v zvezi z načrtom.

Ker načelo solidarnosti daje vsaki državi članici pravico, da jo v določenih okoliščinah podprejo sosednje države članice, bi morale države članice, ki lahko zaprosijo za takšno podporo, delovati v duhu solidarnosti, ko gre za zmanjšanje domačega povpraševanja po plinu. Zato bi morale države članice, ko zaprosijo za solidarnostni ukrep v skladu s členom 13 Uredbe (EU) 2017/1938, že imeti izvedene vse ustrezne ukrepe za zmanjšanje povpraševanja po plinu. Komisija bi morala biti pooblaščen, da od države članice, ki zaprosi za solidarnostni ukrep, zahteva predložitev načrta z ukrepi za doseganje morebitnega nadaljnjega zmanjšanja povpraševanja po plinu. Ustrezno bi bilo treba upoštevati vse pripombe, ki jih lahko Komisija predloži v zvezi s tem načrtom.

- (21) Komisija bi morala o izvajanju te uredbe redno obveščati Evropski parlament in Svet.
- (22) Ob upoštevanju neposredne nevarnosti za zanesljivost oskrbe s plinom, ki jo povzroča vojaška agresija Rusije proti Ukrajini, bi morala ta uredba začeti veljati dan po objavi.
- (23) Na podlagi razpoložljivih informacij je verjetno, da bo tveganje resnih motenj v oskrbi Unije s plinom prisotno vsaj v naslednjih dveh zimskih sezonah. Zato bi morala ta uredba veljati dve leti od začetka njene veljavnosti. Ob koncu prvega leta uporabe te uredbe bi morala Komisija poročati Svetu o njenem delovanju in po potrebi predlagati podaljšanje njene veljavnosti.
- (24) Ker ciljev te uredbe države članice ne morejo zadovoljivo doseči same, temveč se lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

Ta uredba določa pravila za obravnavanje resnih težav pri oskrbi s plinom, da se v duhu solidarnosti zagotovi zanesljivost oskrbe EU s plinom. Ta pravila vključujejo izboljšano usklajevanje, spremljanje in poročanje o nacionalnih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter možnost, da Komisija razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije kot posebno stopnjo krize, kar sproži obvezno obveznost zmanjšanja povpraševanja po vsej Uniji.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „pristojni organ“ pomeni nacionalni vladni organ ali nacionalni regulativni organ, ki ga imenuje država članica za zagotavljanje izvajanja ukrepov iz Uredbe (EU) 2017/1938;

- (2) „stopnja pripravljenosti na ravni Unije“ pomeni stopnjo krize, specifično za Unijo, ki sproži obvezno zmanjšanje povpraševanja in ni povezana z nobeno od stopenj krize iz člena 11(1) Uredbe (EU) 2017/1938.

Člen 3

Prostovoljno zmanjšanje povpraševanja

Države članice si po najboljših močeh prizadevajo za zmanjšanje svoje nacionalne porabe plina med 1. avgustom 2022 in 31. marcem 2023 za vsaj 15 % glede na povprečno porabo med 1. avgustom in 31. marcem v petih letih pred začetkom veljavnosti te uredbe (v nadaljnjem besedilu: prostovoljno zmanjšanje povpraševanja). Za navedene ukrepe prostovoljnega zmanjšanja povpraševanja se uporabljajo členi 6, 7 in 8.

Člen 4

Razglasitev stopnje pripravljenosti na ravni Unije s strani Komisije

1. Komisija lahko razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije, kadar obstaja znatno tveganje resnega pomanjkanja pri oskrbi s plinom ali pride do izjemno velikega povpraševanja po plinu, za katerega ukrepi iz člena 3, kot se poročajo v skladu s členom 8, ne zadostujejo in ki povzroči znatno poslabšanje razmer v oskrbi s plinom v Uniji, vendar trg še vedno lahko obvladuje te motnje, ne da bi bilo treba uporabiti netržne ukrepe.
2. Komisija lahko, po posvetovanju z zadevnimi rizičnimi skupinami, kot so določene v Prilogi I k Uredbi (EU) 2017/1938, in koordinacijsko skupino za plin (v nadaljnjem besedilu: KSP) ter ob upoštevanju stališč, ki so jih izrazile države članice v zvezi s tem, razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije, in sicer na lastno pobudo ali na zahtevo vsaj treh pristojnih organov, ki so razglasili stopnjo pripravljenosti na nacionalni ravni v skladu s členom 11(1) Uredbe (EU) 2017/1938.
3. Kadar Komisija oceni, da podlaga, na kateri je bila razglašena stopnja pripravljenosti na ravni Unije, ne opravičuje več razglasitve te stopnje, po posvetovanju z zadevnimi rizičnimi skupinami, kot so določene v Prilogi I k Uredbi (EU) 2017/1938, in KSP ter ob upoštevanju stališč, ki so jih izrazile države članice v zvezi s tem, razglasi konec stopnje pripravljenosti na ravni Unije in prenehanje obveznosti iz člena 5.

Člen 5

Obvezno zmanjšanje povpraševanja v primeru stopnje pripravljenosti na ravni Unije

1. Kadar Komisija razglasi stopnjo pripravljenosti na ravni Unije, vsaka država članica zmanjša porabo zemeljskega plina v skladu z metodologijo, določeno v odstavku 2 (v nadaljnjem besedilu: obvezno zmanjšanje povpraševanja).
2. Za namen obveznega zmanjšanja povpraševanja se, dokler je razglašena stopnja pripravljenosti na ravni Unije, skupna poraba zemeljskega plina v vsaki državi članici v obdobju od 1. avgusta vsakega leta do 31. marca naslednjega leta (v nadaljnjem besedilu: obdobje izvajanja) zmanjša za vsaj 15 % glede na povprečno porabo zadevne države članice v obdobju od 1. avgusta do 31. marca (v nadaljnjem besedilu: primerjalno obdobje) v petih zaporednih letih pred datumom začetka veljavnosti te uredbe. Vsa prostovoljna zmanjšanja povpraševanja, ki so jih države članice dosegle v obdobju izvajanja pred razglasitvijo stopnje pripravljenosti, se upoštevajo za namene obveznega zmanjšanja povpraševanja.

3. Države članice lahko zahtevajo omejitev obveznega zmanjšanja povpraševanja za največ 5 %, če lahko dokažejo, da zaradi nepovezanosti ali omejene povezanosti s plinovodi z drugimi državami ne morejo bistveno prispevati k povečanju neposredne ali posredne oskrbe drugih držav članic s plinom.
4. Države članice, ki zahtevajo odstopanje od obveznega zmanjšanja povpraševanja na podlagi člena 3, predložijo dokaze, da se zmogljivosti njihovih povezovalnih plinovodov z drugimi državami članicami ali njihova domača infrastruktura za utekočinjeni zemeljski plin že uporabljajo v največjem možnem obsegu za preusmerjanje plina.
5. Komisija se pred odločitvijo o zahtevi za omejitev obveznega zmanjšanja povpraševanja posvetuje s KSP, rizičnimi skupinami in po potrebi z drugimi ustreznimi organi.
6. Komisija odloči o zahtevi najpozneje dva meseca po prejetju vseh ustreznih informacij od države članice.
7. Za ukrepe obveznega zmanjšanja povpraševanja se uporabljajo členi 6, 7 in 8.

Člen 6

Ukrepi za zmanjšanje povpraševanja

1. Državam članicam je prepuščeno, da same izberejo ustrezne ukrepe za zmanjšanje povpraševanja. Ukrepi morajo biti jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, nediskriminatorni in preverljivi. Države članice pri izbiri ukrepov upoštevajo načela iz Uredbe (EU) 2017/1938. Za ukrepe zlasti velja naslednje:
 - (a) ne izkrivljajo neupravičeno konkurence ali pravilnega delovanja notranjega trga plina ali ogrožajo zanesljivost oskrbe s plinom drugih držav članic ali Unije;
 - (b) so tržni ukrepi;
 - (c) zagotavljajo neprekinjeno oskrbo zaščitene odjemalcev ali drugih skupin odjemalcev s plinom v skladu s členom 2(5) in členom 7 Uredbe (EU) 2017/1938.
2. Države članice pri sprejemanju ukrepov za zmanjšanje povpraševanja dajejo prednost ukrepom, ki vplivajo na nezaščitene odjemalce, na podlagi nepristranskih in preglednih meril, ki upoštevajo njihov gospodarski pomen ter med drugim naslednje elemente:
 - (a) učinek motenj na dobavne verige, ki so ključnega pomena za družbo;
 - (b) morebitne negativne učinke v drugih državah članicah, zlasti na dobavne verige sektorjev nižje v verigi, ki so ključnega pomena za družbo;
 - (c) morebitno dolgotrajno škodo na industrijskih obratih;
 - (d) možnosti za zmanjšanje porabe in nadomestne proizvode v Uniji.
3. Države članice pri odločanju o ukrepih za zmanjšanje povpraševanja obravnavajo ukrepe za zmanjšanje porabe plina v elektroenergetskem sektorju, ukrepe za spodbujanje prehoda na druga goriva v industriji, nacionalne kampanje ozaveščanja, ciljno usmerjene obveznosti za zmanjšanje ogrevanja in hlajenja ter tržne ukrepe za spodbujanje prehoda na druga goriva in zmanjšanje porabe v industriji.

Člen 7

Usklajevanje ukrepov za zmanjšanje povpraševanja

1. Za zagotovitev ustreznega usklajevanja prostovoljnih in obveznih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja v skladu s členoma 3 in 5 države članice sodelujejo druga z drugo znotraj vsake zadevne rizične skupine.
2. Pristojni organ vsake države članice posodobi svoj nacionalni načrt za izredne razmere, pripravljen v skladu s členom 8 Uredbe (EU) 2017/1938, najpozneje do [31. septembra 2022], da je upoštevano prostovoljno zmanjšanje povpraševanja. Poleg tega vsaka država članica po potrebi posodobi svoj nacionalni načrt za izredne razmere v primeru razglasitve stopnje pripravljenosti na ravni Unije v skladu s členom 4. Člen 8, točke 6 do 10, Uredbe (EU) 2017/1938 se ne uporablja za posodobitve nacionalnih načrtov za izredne razmere v skladu s tem odstavkom.
3. Države članice se pred sprejetjem revidiranih načrtov za izredne razmere posvetujejo s Komisijo in zadevnimi rizičnimi skupinami. Komisija lahko skliče sestanke s KSP in rizičnimi skupinami ob upoštevanju stališč, ki jih v zvezi s tem izrazijo države članice, da bi razpravljali o vprašanjih, povezanih z nacionalnimi ukrepi za zmanjšanje povpraševanja.

Člen 8

Spremljanje in izvrševanje

1. Pristojni organ vsake države članice spremlja izvajanje ukrepov za zmanjšanje povpraševanja na svojem ozemlju. Države članice Komisiji vsaka dva meseca in najpozneje do 15. dne v mesecu, ki sledi, poročajo o sprejetih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja in doseženem zmanjšanju povpraševanja. KSP in rizične skupine pomagajo Komisiji pri spremljanju prostovoljnega in obveznega zmanjšanja povpraševanja.
2. Če Komisija na podlagi sporočenih podatkov o zmanjšanju povpraševanja ugotovi tveganje, da država članica ne bo mogla izpolniti obveznosti obveznega zmanjšanja povpraševanja v skladu s členom 5, od države članice zahteva, da predloži načrt, v katerem določi strategijo in ukrepe za učinkovito izpolnitev obveznosti zmanjšanja povpraševanja. Komisija od države članice, ki zaprosi za solidarnostni ukrep v skladu s členom 13 Uredbe (EU) 2017/1938, tudi zahteva, da predloži načrt, v katerem določi strategijo in ukrepe za doseganje morebitnega nadaljnjega zmanjšanja povpraševanja po plinu v skladu s členom 13(3)(b) Uredbe (EU) 2017/1938. Komisija v obeh primerih izda mnenje s pripombami in predlogi za predložene načrte, ki jih država članica ustrezno upošteva, in Svetu sporoči svoje mnenje.
3. Komisija o izvajanju te uredbe redno obvešča Evropski parlament in Svet.

Člen 9

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se dve leti od začetka njene veljavnosti.

Komisija najpozneje do 1. avgusta 2023 opravi pregled te uredbe glede na splošno stanje v zvezi z oskrbo Unije s plinom in Svetu predloži poročilo o glavnih ugotovitvah tega pregleda.

Komisija lahko na podlagi tega poročila predlaga podaljšanje ali skrajšanje veljavnosti te uredbe.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah v skladu s Pogodbama.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*